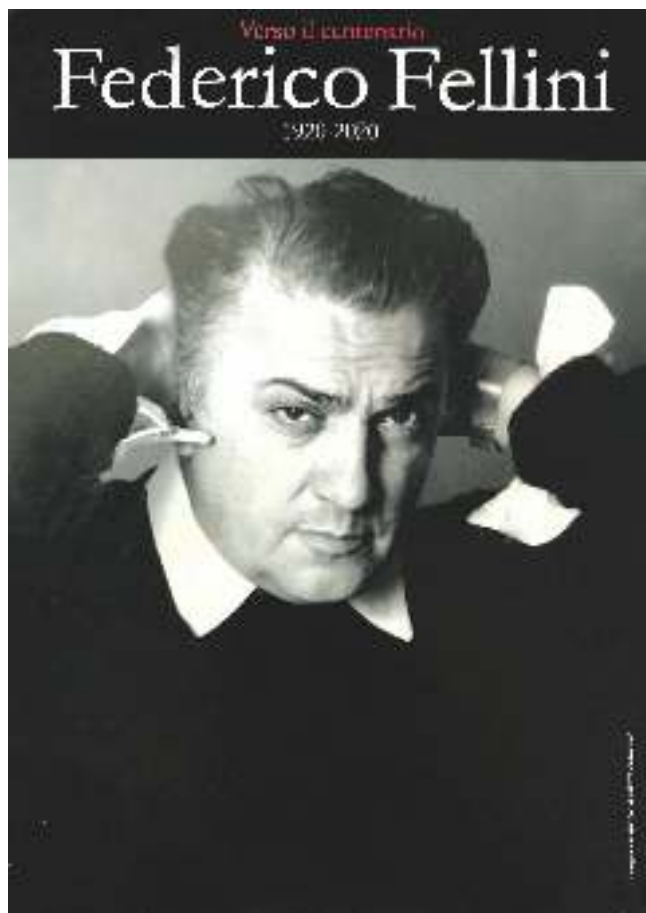

ПРИКАЗ ИЗЛОЖБЕ
У СУСРЕТ
СТОГОДИШЊИЦИ
РОЂЕЊА РЕДИТЕЉА
ФЕДЕРИКА ФЕЛИНИЈА,
ГРАДСКИ МУЗЕЈ
ЕРЕМИТАНИ
У ПАДОВИ:
Фелини: кроз прошлост,
садашњост и будућност

Плакат изложбе *У сусрет стогодишњици рођења редитеља Федерика Фелинија 1920–2020*, Италија, 2020.
Poster *Verso il centenario – Federico Fellini, 1920–2020*, Italy, 2020.

Припреме за прославу стогодишњице рођења редитеља Федерика Фелинија (Federico Fellini), у Градском музејском здању Еремитана (Eremitana) у Падови (Padova), започеле су омажом овом аутору у салама последњег спрата зграде. Како је пандемија вируса корона бацила сенку на одржавање главне изложбе, која је требало да буде интернационално представљана током 2020. године, чини се да је овај мали увод, који сам посетила, посвећен својеврсном ауторском наративном и визуелном маниру, постао веома значајан.¹

Ретроспективна секвенца у Падови у раду ће се посматрати кроз Бергсоново (Henry Bergson) филозофско схватање простора и времена, те трајања

¹ Припремама поводом стогодишњице Фелинијевог рођења, која је била 20. јануара 2020. године, руководили су кустоси, његови пријатељи Винћенцо Молика (Vincenzo Molica), Алесандро Никозија (Alessandro Nicosia), његова братанична Франческа Фабри Фелини, (Francesca Fabbri Fellini) и нећака супруге му Ђулијете Мазине (Giulietta Masina), Симонета Таванти (Simoneta Tavanti).

као консеквенце континуиране промене.² Трајање као сећање на аутора омогућава се диферентним изложбеним језиком и пригодбеном излагачком формацијом артефаката поводом важних датума који се обележавају у славу онога што је био и због онога чиме се бавио. Тај линеарни след Хусерл назива континуумом. Креће из неке произвољне тачке из које настаје и друга, која одлази у даља временска модификовања, те напредују у смеру трајања, дакле присећања на овог синеасту.³

Реминисценција као суштина намере представника културе поменутог италијанског града, поводом сто година од рођења, постављена је као интересни фокус у раду. Кустоси, укључујући његову породицу, пријатеље, не знајући да ће бити делимично онемогућени на свом путу ка договореној интернационалној смотри, изнели су ову уводну секвенцу у једном сложеном музејском простору, отворену као вундеркамер-кабинет реткости (Wunderkammer) редитељских артефаката. Грађа за изложбу је прикупљена из архива у Риму (Roma), Порденонеу (Pordenone) и Парми (Parma). Њима се додају и бројни приватни дародавци који су желели да ставе на располагање материјале које поседују. Изложба је носила назив *Према стогодишњици рођења, Федерико Фелини. 1920–2020*, 14. април – 1. септембар 2019⁴, а били су изложени оригинални цртежи, костими, укључујући оне из филмова *Рим* (Roma, 1972), *Амаркорд* (Amarcord, 1973), *Казанова* (Casanova, 1976), стотине фотографија, филмске инсталације, сведочења, оригинални документи, плакати филмова. Велика пажња посвећена је избору слика преузетих из „Књиге снова” (Libro dei sogni)⁵, дневника који је водио од шездесетих година до августа 1990. године, где је верно извештавао о активностима из снова у облику цртаних крокија. Приказани цртежи представљају понављајуће теме у кинематографској продукцији редитеља из Риминија: ерос, путовања, историја, моћ, мода, биоскоп, уметност, књижевност, религија – драгоцени су извор за промишљање о редитељском уму. Истичући еклектичност и свестраност мајстора, карактеристике које су га уздигле на ранг мита, изложба није следила хронолошки ток, већ се одвијала у низу тема које су приповедале о многим световима које је створио. Ради се дакле о јединственом корпусу који обједињује све врсте материјала које је произвео или га се тичу. У посебној просторији изложбе представљена је серија

еротских цртежа које је направио у последњим годинама свог живота, између 1991. и 1992.⁶ Ту су и оригинални плакати филмова *Дангубе* (Vitelloni, 1952), *Улица* (La strada, 1954), *Сатирикон* (Satyricon, 1969), *Амаркорд* (Amarcord, 1973), као и стотину сценских фотографија. Међу разним артефактима је велика глава из филма *Сатирикон* и модел брода из филма *И плови брод* (E la nave va, 1983). Посебан одељак посвећен је филму *Казанова* (Casanova, 1976), који је поред плаката, фотографија и фигура од папје-машеа (papier-mâché) или сажваканог папира, садржао преко 15 раскошних костима, чија је пажљива израда поверена, као и много пута раније, верном Фелинијевом сараднику, Данилу Донатију (Danilo Donati), и донела му награду Филмске академије 1977. године. Ту су и нотне свеске на којима је композитор Нино Рота (Nino Rota) записивао упутства која је давао Фелинију за музику за филмове. Потом, први сценарио за оно што ће постати *Амаркорд*, сценарио за филм *8 1/2* у власништву Лине Вертмилер (Lina Wertmüller), ондашње Фелинијеве помоћнице режије.⁷

За Италијане он је национални мит, а савремена свест која је прихватила медије и друштвене мреже, барем у уметничком и домену културе, за филозофа Ђанија Ватима (Gianni Vattimo), морала је разумети мит као наратив који комуницира пре свега са емоцијама, са мало или нимало објективности.⁸ Тако Фелини и даље живи у срцима оних који га памте и који су га познавали. Велики рад који је остао иза њега приказује се редифиницијом светковина у његову част поводом разних јубилеја. На тај начин, сећање је увек живо а трајање ће бити однеговано. Добитник је четири Оскара за најбољи страни филм: *Ла страда*, (La strada, 1954), *Кабиријине ноћи* (Notti di Cabiria, 1957), *8 1/2* (1963) и *Амаркорд* (1973).⁹ Његова филмографија показује једним делом битну усмереност ка анализи друштва, готово хабермасовско социјално истраживање које као нит спаја све филмове. Рефлексije о сопственом пореклу, раном животу (рад у новинама, одакле потиче бављење цртежом, током целог живота), ономе чему се дивео – циркус (*Ла страда*), ствара емпиријски оквир његових филмова. Увек заинтересован за ослобађање стега идеологије, у богатом опусу пружио је социјалну анализу са погледом на *трансценденталне симболе* свог детињства увек изражавајући дозу еманципаторског интереса. Сложено преиспитивање свог будућег делања као културног посленика довело га је из Риминија у

2 А. Бергсон, *Стваралачка Еволуција*, Алгоритам, Београд, 2016, 7–29.

3 Е. Хусерл, *Предавања о феноменологији унутрашње временске свести*, Будућност, Нови Сад, 2004, 125.

4 А. Lane, *A hundred years of Fellini*, <https://www.newyorker.com/magazine/2020/01/27/a-hundred-years-of-fellini> (januar 2020).

5 *Књига снова*, књига коју је Фондација Фелини купила 2006. године и поклонила Општини Римини 2015. године, поводом стогодишњице, нешто касније је била изложена у Музеју Града Риминија. Састоји се од два тома који садрже преко 400 листова.

6 Серија – названа *Еротомација* (Erotomachia) или *Битка за љубав* – представља архетипску битку између мушкарца и жене према Фелинијевој ироничној перспективи.

7 Verso il centenario di Federico Fellini, <http://www.arte.it/calendario-arte/padova/mostra-verso-il-centenario-federico-fellini-1920-2020-60961> (mart 2021)

8 Dani Vattimo, *The transparent society*, Кембриџ, 1992, 29.

9 С. Јовановић, *Три плаката за филмове Федерика Фелинија из колекције Музеја примењене уметности у Београду*, Зборник бр. 4/5, Београд, 2008/2009, 99.

Рим, где је и остао до краја живота и мирној улици Marguta 110 (Via Margutta 110).

У Риму (Roma), Милану (Milano), Трсту (Trieste) и његовом родном граду Риминију (Rimini) организоване су изложбе и смотре филмова поводом годишњице рођења. Преко цртежа, филмова, костима, рукописа и фотографија, могла се пратити историја Италије од 1920-их и 1930-их до 1980-их. Дакле, различити визуелни концепти као омажи једном аутору, увек изнова послагани и промишљени, остају у сећању, пријањају уз трајање овог великог имена и дела, те чувају успомене на њега.